

Valtiovarainministeriölle

Viite: Lausunto Valtiovarainministeriölle VN/31277/2025

Lausunto selvityksestä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa selvityksestä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista. Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja lausuntonamme esitämme pyynnön johdosta seuraavaa.

Tarve ratkaista yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinoverotuksen ongelmakohdat

Suomessa IFRS-standardien käyttöönotosta lähtien on ollut selvää, että yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinoverotuksen välillä on merkittäviä jännitteitä. Käytännössä verotukseen liittyvät ongelmakohdat ovat estäneet yrityksiä ottamasta käyttöön IFRS-standardia yhtiökohtaisissa tilinpäätöksissään. Verojärjestelmän ei tulisi ohjata yrityksen kirjanpitonormiston valintaa. Suomalaisille yrityksille aiheutuu merkittävästi ylimääräisiä kustannuksia taloudellisen raportoinnin järjestämisestä siten, että konsernitilinpäätöstä varten raportoidaan IFRS-standardien mukaisesti ja yhtiökohtaiset tilinpäätökset laaditaan kuitenkin kirjanpitolain mukaisesti.

Valtiovarainministeriön selvitys yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain tuloslaskentaa koskevan sääntelyn välisistä ongelmakohdista (jäljempänä ”selvitys”) pohjautuu pääministeri Orpon hallitusohjelmaan kirjattuun tavoitteeseen selvittää verotuksen ja kirjanpitosääntelyn eroavaisuudet ja mahdolliset yhdenmukaistamistarpeet (IFRS). Pidämme laadittua selvitystä arvokkaana keskustelun avauksena ja erittäin tärkeänä hankkeena suomalaisten yritysten kannalta. Toivomme että tällä kertaa uudistukset saataisiin vietyä lainsäädännön tasolle asti.

Lyhyellä aikavälillä on todennäköistä, että kaikkia yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja verotuksen välisiä jännitteitä ei pystytä ratkaisemaan ilman kokonaisvaltaisempaa verojärjestelmän uudistusta. Toisaalta ymmärrämme paineen korjata ainakin nyt alkuvaiheessa merkittävimpiä verotukseen liittyviä esteitä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen laatimiselle, mutta haluamme samaan aikaan muistuttaa, että yksittäiset korjaukset voivat heikentää verojärjestelmän toimivuutta ja ennustettavuutta kokonaisuutena.

Tarve yritysverojärjestelmän kokonaisuudistukselle on tunnistettu jo useita vuosia aikaisemmin. Perinteisesti Suomen yritysverotusta on pyritty kehittämään hyvän verojärjestelmän tavoitteita kunnioittaen. Osa IFRS:n ja yritysverotuksen välisten keskeisten ongelmakohtien ratkaisemisesta edellyttää puuttumista nykyisen yritysverojärjestelmämme perusteisiin kuten kirjanpitosidonnaisuuteen. Verotusta ei ole sinänsä kytketty yleissäännöksellä suoraan kirjanpitoon, mutta olemassa olevien sidonnaisuuksien muokkaaminen tai purkaminen osittaisilla uudistushankkeilla saattaa olla hyvin haastavaa.

Yleisenä kommenttina todettakoon, että pidämme selvityksen laadintatapaa pääosin erittäin hyvänä eli selvitys ei pyri olemaan oikeustieteellinen tutkielma aihepiiristä, jonka hahmottaminen yleisesti ottaen voi olla asiaan perehtymättömälle lukijalle hyvin haasteellista, vaan

käytännönläheisempi, hyvin jäsennelty ja helppolukuinen selvitys aihepiiristä, Tämän vuoksi emme ole lausunnossamme kiinnittäneet erityistä huomioita yksityiskohtiin kuten tiettyjen käsitteiden käyttämiseen eri yhteyksissä selvityksessä.

Aikaisemmin IFRS:n ja verotuksen yhteensovittamista koskevissa keskusteluissa on tuotu voimakkaasti esiin huoli veronsaajan edun turvaamisesta ja korostettu riskiä verottamatta jääneiden voitonjakokelpoisten varojen maksamisesta osinkoina yrityksen omistajille. Nämä viittaukset ovat jääneet yleensä epämääräiseksi. Olisikin tärkeää, että uudistuksen valmisteluaineistoissa kuvattaisiin esimerkiksi IFRS-verolaskennan sisältö täsmällisesti sillä tavoin, että voidaan todeta ovatko yleisellä tasolla esitetyt huolenaiheet todellisuudessa perusteltuja. Ongelmakohtien ratkaisuvaihtoehtoja pohdittaessa toivoisimme, että jatkotyötä ja aihepiirin tarkastelua ei rajattaisi pelkästään elinkeinoverolakiin mahdollisesti tehtäviin muutoksiin. Valmistelussa olisi suositeltavaa sisällyttää kansainväliseen vertailuun myös laajempi kat-
saus eurooppalaisia yritysverojärjestelmiä.

Johdanto

Selvityksen johdanto-osa sisältää kattavan ja lukijoille helposti ymmärrettävän kuvauksen verotuksen ja kirjanpidon tuloslaskentanormistoista ja niiden eroista. Selvityksessä on tuotu myös hyvin esiin IFRS-standardien ja kirjanpitolain erilaiset lähtökohdat sekä kuvattu lyhyesti, mitä tarkoitetaan verotuksen kirjanpitosidonnaisuudella.

Selvityksessä on sivulla 16 tuotu esiin kirjanpitolain mukainen varovaisuuden periaate. Perinteisesti varovaisuuden periaatteen on ajateltu turvaavan velkojien lisäksi myös veronsaajan etua. Jatkotyössä on syytä tuoda esille, että varovaisuuden periaate on suomalainen erityispiirre. IFRS-standardien lähtökohtana ei ole varovaisuuden periaate. Kansainvälistä vertailua olisi suositeltavaa laajentaa Ruotsin, Norjan ja Tanskan ulkopuolelle ja todeta, että laajemmassakin kansainvälisessä vertailussa voidaan päätyä siihen lopputulokseen, että varovaisuuden periaate ei ole tarpeen veronsaajan edun turvaamiseksi.

Haluamme korostaa, että laskennallisen verovelan kirjaaminen IFRS-standardien mukaan ei ole vapaaehtoista, mikä turvaa veronsaajan edun. Laskennallisen verovelan kirjauksella vauraudutaan tulevaan veronmaksuun eli veron maksamiseksi varatut varat pienentävät jakokelpoisia voittovaroja ja sitä kautta veronsaajan etu tulee turvatuksi.

Johdanto-osan viimeisessä kappaleessa sivuilla 22–23 on tiivistetty ongelman ydin: useissa tapauksissa IFRS-standardien soveltaminen yhtiökohtaisessa tilinpäätöksessä johtaisi nykytilanteessa verotuksen kiristymiseen, ja sen vuoksi verotus ohjaa yrityksiä laatimaan yhtiökohtaiset viralliset tilinpäätökset kirjanpitolain mukaan.

Kappaleessa todetaan, että kahden rinnakkaisen kirjanpitonormiston soveltamisesta *voi aiheutua* yrityksille tarpeettomia hallinnollisia kustannuksia. Tämä sanamuotoilu ei anna lukijalle oikeaa kuvaa ongelman laajuudesta. Kyseessä ei ole yrityksille mahdollisesti aiheutuvat ylimääräiset kustannukset, vaan yrityksille aiheutuu merkittävästi ylimääräisiä kustannuksia kahden eri kirjanpitonormiston soveltamisesta. Lainsäätäjän tulisi ymmärtää, että kyse on todellakin merkittävistä vuotuisista kustannuksista sekä kertaluonteisista kustannuksista taloudellisen raportoinnin kehittämishankkeiden yhteydessä. Viimeistään lainsäädäntöhankkeen valmistelun yhteydessä olisi suositeltavaa muodostaa tarkempi käsitys, miten merkittävistä ylimääräisistä kustannuksista on kyse suurten pörssiyhtiöiden kohdalla.

Ehdottaisimme myös, että tässä kohtaa tuotaisiin esille sijoittajien näkökulma. Nykyisin pörssiyhtiöt tyypillisesti laativat konsernitilinpäätöksen IFRS:n mukaan, mutta emoyhtiön virallinen tilinpäätös laaditaan kuitenkin kirjanpitolain mukaan, minkä perusteella määräytyvät myös emoyhtiön voitonjakokelpoiset varat. Tällainen taloudellinen raportointimalli aiheuttaa haittaa suomalaisten pörssiyhtiöiden kilpailukyvyllä kansainvälisillä markkinoilla.

Ottaen huomioon Suomen haastava taloudellinen tilanne olisi tarpeen huolehtia, että myös ulkomaiset sijoittajat pystyisivät helposti vertailemaan tilinpäätöksiä.

Poistojärjestelmät kirjanpidossa ja verotuksessa

Elinkeinoverolain poistosäännöksiä pidetään erityisesti irtaimen osalta etupainotteisina, mikä osoittaa lainsäätäjän pyrkimystä tukea aineellisia investointeja. Tämä pyrkimys ja verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuus toteutuvat laadittaessa yhtiökohtainen tilinpäätös kirjanpitolain mukaan, koska yritys voi kirjata poistoeroa siltä osin kuin kirjanpidon poisto on pienempi kuin verotuksessa sallittu enimmäispoisto. Vastaava menettely ei onnistu IFRS-tilinpäätöksessä, koska IFRS-standardit eivät tunne suomalaista poistoeron käsitettä. IFRS-tilinpäätöksessä poistoeron sijasta kirjataan laskennallinen verovelka.

Selvityksessä on sivulla 39 todettu seuraavasti:

”Edellä todetun perusteella on oletettavaa, että EVL 54 §:n 2 momentissa säädetyn poistojen kirjanpitosidonnaisuudesta luopuminen ei lähtökohtaisesti vähentäisi yhteisöverotuottoja, mutta se voisi kuitenkin joissain tilanteissa mahdollistaa varojenjaon sellaisista voittovaroista, joita ei ole vielä luettu tuloksi verotuksessa. Tältä osin kyse olisi kuitenkin lähtökohtaisesti vain väliaikaisesta erosta kirjanpidon ja verotuksen välillä.”

Jatkotyössä on syytä korostaa että kirjanpitosidonnaisuudesta luopuminen ei vaaranna veronsaajan etuja. Mikäli verotuksen poisto on suurempi kuin kirjanpidon poisto, tämä johtaa siihen, että alkuvaiheessa verotuksen menojäännös muodostuu pienemmäksi kuin kirjanpidon menojäännös. IFRS-tilinpäätöksessä tästä seuraa velvoite kirjata laskennallinen verovelka. Tilanteessa, jossa verotuksen menojäännös on pienempi kuin kirjanpidon menojäännös, IFRS-tilinpäätökseen kirjattu laskennallinen verovelka turvaa veronsaajan osuuden, koska laskennallinen verovelka pienentää voitonjakokelpoisia varoja.

Sitä ajatusta, että koko väliaikaisen eron määrän pitäisi pienentää yrityksen voitonjakokelpoisia varoja, ei voida perustella veronsaajan edun turvaamisella tai verottamatta jääneiden voittovarojen kotiuttamiseen liittyvällä riskillä. Veronsaajan edun turvaamiseksi on täysin riittävää, että väliaikaisesta erosta laskettu veronsaajan osuus eli laskennallinen verovelka pienentää voitonjakokelpoisia varoja.

IFRS-standardeja sovelletaan maailmalla laajasti. On vaikea ymmärtää, miksi juuri Suomessa pitäisi soveltaa ylivarovaista käytäntöä ja pienentää voittovaroja *koko väliaikaisen eron määrällä*, kun laskennallisen verovelan kirjaus riittäisi turvaamaan veronsaajan edun eli veronsaajalle kuuluvaa osuutta ei voitaisi jakaa osinkoina yrityksen omistajille.

Selvityksessä esitetään sivulla 40 yhtenä vaihtoehtona ongelman ratkaisemiseksi verotuksen jaksotusnormien muuttamista IFRS-standardien kanssa paremmin yhteensopiviksi. Varsinkin irtaimen käyttöomaisuuden osalta tämä vaihtoehto tarkoittaisi käytännössä etupainotteisista verotuspoistoista luopumista. Emme tue tätä vaihtoehtoa, koska nykytilanteessa ei tulisi heikentää suomalaisten yritysten investointikannustimia ja kilpailukykyä. Näkemyksemme mukaan IFRS:n ja verotuksen ongelmakohtien ratkaiseminen tulisi perustua selvityksessä toisena vaihtoehtona mainittuun verolainsäädännön kirjanpitosidonnaisuuksien vähentämiseen.

Yleisesti ottaen mahdollisuus laatia IFRS-standardien mukainen yhtiökohtainen tilinpäätös olisi hyödyllistä erityisesti suurille yrityksille, jotka ovat osa konsernia, jossa myös konsernitilinpäätös laaditaan IFRS-standardien mukaisesti. IFRS-tilinpäätöksen laatimista pidetään tavallisesti työläämpänä kuin kirjanpitolain mukaista tilinpäätöstä esimerkiksi laajempien

liitetietovaatimusten takia. Tämän vuoksi on ymmärrettävää, että pienet yritykset Suomessa tuskin haluaisivat tehdä laajamittaisesti IFRS-tilinpäätöksiä.

Pienten yritysten näkökulmasta selvityksessä mainitut perusteet nykyisen kaltaisen verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuuden säilyttämiselle ovat sinänsä ymmärrettäviä, mutta ne eivät saisi muodostua esteeksi verotuksen poistosäännösten kehittämislle. Selvityksessä onkin esitetty yhtenä vaihtoehtona verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuudesta luopumista vain niiden verovelvollisten osalta, jotka laativat tilinpäätöksensä nimenomaan IFRS-standardien mukaisesti. Ymmärrämme, että tämä vaihtoehto voi olla poliittisesti helpommin hyväksyttävissä, mutta se, että meillä olisi kaksi erilaista poistojärjestelmää riippuen valitusta kirjanpitosidonnaisuudesta, ei kuitenkaan pitkällä tähtäimellä ole linjassa hyvän verotusjärjestelmän tavoitteiden kanssa.

Ongelman ratkaisemiseksi tulisi pohtia myös muita vaihtoehtoja kuten kirjanpitolain kehittämistä ja harkita, onko todellakin tarpeen säilyttää kirjanpitolaissa suomalainen erikoisuus poistoero. Verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuus olisi mahdollista poistaa veronsaajan etua vaarantamatta myös niiden yritysten osalta, jotka laativat tilinpäätöksensä kirjanpitolain mukaan, jos laskennallisen verovelan kirjaaminen yhtiökohtaisissa tilinpäätöksissä säädettäisiin kirjanpitolaissa pakolliseksi.

Selvityksessä esitetään myös muutoksen rajaamista varoihin, joita ei arvosteta tilinpäätöksessä tulosvaikutteisesti käypään arvoon. Tämä on käsityksemme mukaan perusteltu lähtökohta, sillä käypään arvoon arvostettavat omaisuuserät käsiteltäisiin erikseen.

Yhteenvetona toteamme, että verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuus tulisi purkaa edellyttäen, että laskennallisen verovelan kirjaaminen on pakollista. Näkemyksemme perustuu siihen, että on riittävää turvata nimenomaan veronsaajalle kuuluva osuus.

Rahoitusvälineet / Kaupankäyntitarkoitukseen liittyvän rajauksen poistaminen

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahoitusvälineitä koskevat säännökset on perusteltua laajentaa kattamaan kaikki tulosvaikutteisesti käypään arvoon arvostettavien rahoitusvälineiden arvomuutokset, sillä tämä selkiyttäisi oikeustilaa selvityksessä kuvatulla tavalla.

Hallituksen esityksessä HE 176/2008 vp. on käsitelty rahoitusvälineiden luokittelua:

”Edellä mainittuun ryhmään kuuluvat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat sekä johdannaiset lukuun ottamatta suojausinstrumentiksi määriteltyjä ja IAS 39 -standardin suojauslaskennan soveltamisen ehdot täyttäviä johdannaisia. Suojaustarkoituksessa pidettäviä ja IAS 39 -standardin suojauslaskennan soveltamisen ehdot täyttäviä johdannaisia ei siten arvostettaisi tämän pykälän nojalla verotuksessa käypään arvoon, kuten ei suojauksen kohteena olevaa erääkään. Jos on kyse valuuttakurssimuutoksen suojaamisesta, elinkeinotoiminnasta johtuneen lainan tai saamisen valuuttakurssimuutos sekä sen suojaamiseen tarkoitettujen johdannaisen arvomuutos olisi veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista menoa 26 §:ssä määritetyin edellytyksin.

Suojauslaskennan soveltaminen IFRS-tilinpäätöksessä edellyttää kappaleessa IAS 39.88 esitettyjen tiukkojen edellytysten täyttymistä muun muassa suojausdokumentaation osalta. Jos suojaus ei täytä suojauslaskennan edellytyksiä, suojausinstrumenttina oleva johdannainen tulee arvostettavaksi käypään arvoon kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä johdannaisena. Tällöin johdannaisen realisoitumattomat arvomuutokset olisivat ehdotuksen mukaisesti veronalaista tuloa ja vähennyskelpoista menoa.--

--Käytännössä kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvälineiden määritelmä on yhdenmukainen IAS 39 -standardin kanssa.”

Siten kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvälineisiin on voinut sisältyä nimenomaisesti kaupankäyntitarkoituksessa hankittuja rahoitusvälineitä sekä suojaustarkoituksessa hankittuja rahoitusvälineitä, joihin ei kuitenkaan sovelleta varsinaista suojauslaskentaa. Edellä viitatus hallituksen esityksen jälkeen IAS 39 standardi on korvattu IFRS 9 standardilla. Käsityksemme mukaan rahoitusvälineiden luokittelu on aiheuttanut epäselvyyttä, ja siten selvityksessä ehdotettu muutos selkeyttäisi tilannetta poistamalla rahoitusvälineiden luokittelua koskevan kysymyksen.

Rajauksen ”kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvälineisiin” poistaminen realisoitumattomia arvonmuutoksia koskevista verotussäännöistä on perusteltua. Muutos varmistaisi, että rahoitusvälineiden arvonmuutosten käsittely verotuksessa olisi yhdenmukaista siitä riippumatta soveltaako yritys IFRS 9 standardia vai kirjanpitolain 5 luvun 2a §:ä ilman luokittelukysymykseen liittyvää problematiikkaa. Selvityksessä muutosta on ehdotettu myös vakuutus- ja eläkelaitoksia koskeviin lain kohtiin, mikä on johdonmukaista.

Rahoitusvälineet / Eri omaisuuslajit

Selvityksessä nostetaan esiin rahoitusvälineiden osalta myös eri omaisuuslajit:

”IFRS 9 -standardin nojalla käypään arvoon arvostettavat rahoitusvälineet voivat kuitenkin kuulua EVL:n omaisuuslajijaottelussa eri omaisuuslajeihin, joiden luovutushintojen verottamista ja hankintamenojen vähentämistä koskevat säännökset poikkeavat toisistaan. Tällä perusteella tuloslaskelmalle kirjattavien arvonmuutosten verokohtelun tulisi vastata EVL:n eri omaisuuslajeihin kuuluvien varojen luovutusvoittojen ja -tappioiden vähentämistä koskevia säännöksiä.”

Selvityksessä ehdotetaan rahoitusvälineiden realisoitumattomia arvonmuutoksia koskeviin verotussääntöihin lisäystä, jonka mukaan ”-- *kyseisen rahoitusvälineen luovutuksesta realisoituvaa voittoa tai luovutushinnan ja hankintamenon erotusta vastaavalla tavalla*” ja ”-- *kyseisen rahoitusvälineen luovutuksesta realisoituvaa tappiota tai luovutushinnan ja hankintamenon erotusta vastaavalla tavalla*”. Selvityksessä ehdotetut muutokset koskisivat myös finanssisektorin toimijoita.

Tältä osin jatkotyössä tulisi keskittyä ehdotuksen tarkempaan kuvaukseen ja käytännön esimerkkeihin, jotta selvityksessä ehdotetun muutoksen tarkoitus, tavoite ja soveltamistilanteet olisi mahdollista ymmärtää. Selvityksen perusteella jää epäselväksi, tavoitellaanko ehdotulla muutoksella jotakin varsinaista muutosta realisoitumattomien arvonmuutosten verokohteluun vai onko tavoitteena vain selkeyttää verotuskäytäntöä.

Hallituksen esityksessä HE 176/2008 vp. kysymystä rahoitusvälineiden realisoitumattomista arvonmuutoksista eri omaisuuslajeissa ei ole nimenomaisesti analysoitu. Käsityksemme mukaan tämä on johtunut siitä, että tälle ei ole havaittu tarvetta. Tausta-ajatuksena on ollut, että sovellettava kirjanpitonormisto ja sen puitteissa tehdyt kirjanpidolliset ratkaisut määrittelevät sen, milloin rahoitusvälineen realisoitumaton arvonmuutos tulee kirjattavaksi tulosvaikutteisesti. Tulosvaikutteinen kirjaaminen johtaa siihen, että tuloslaskelmalle kirjattu realisoitumaton arvonnousu on veronalaista tuloa, ja vastaavasti tuloslaskelmalle kirjattu realisoitumaton arvonalasku on verotuksessa vähennyskelpoista kulua sinä verovuonna, kun rahoitusvälineitä koskevat tuloslaskelmakirjaukset on tehty.

Veronalaisuuden tai vähennyskelpoisuuden sitominen tuloslaskelmakirjauksiin merkitsee, ettei tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvälineiden arvostukseen muodostu väliaikaista

eroa kirjanpidon ja verotuksen välille. Näissä olosuhteissa yritykselle ei voi muodostua verottamatta jääneitä voitonjakokelpoisia varoja eli veronsaajan etu tulee huomioiduksi.

Tunnistamme kuitenkin, että realisoitumattomien arvonnousujen verottaminen ennen tulon realisoitumista voi olla joissakin tilanteissa ongelmallista erityisesti maksukykyisyyden periaatteen näkökulmasta. Varsinkin taloudellisesti epävarmoina aikoina veron maksu realisoitumattomasta tulosta voi olla haasteellista yrityksille, jotka jo muutenkin kamppailevat kassavirtahaasteiden kanssa. Useissa tapauksissa ongelmaa toki lieventää rahoitusvälineiden nopeahko kierto, jolloin aikaviive realisoitumattoman ja realisoituneen arvomuutokseen välillä on kohtalaisen lyhyt.

Taloudessa on eletty jo pidemmän aikaa epävarmaa aikaa. Epävarmuus saattaa olla käytännössä esteenä IFRS-tilinpäätöksen ja yhtä lailla kirjanpitolain 5 luvun 2a §:n soveltamiselle. Jatkotyössä on syytä huomioida, että kassavirran hallinta on yrityksille hyvin tärkeää. Yrityksen näkökulmasta voisi olla järkevämpää välttää käymään arvoon arvostaminen tilinpäätöksessä. Pahimmassa tapauksessa saattaisi käydä niin, että realisoitumattomasta tuotosta maksettaisiin veroa yrityksen ollessa aluksi kokonaisuudessaan veronmaksutilanteessa, jolloin yritys kantaisi veronmaksuun liittyvän rahoituskustannuksen, vaikka yritys ei olisikaan myöhempänä tilikautena, jolloin arvonnousu (tuotto tai tappio) realisoituisi, tappiollisuuden takia veronmaksutilanteessa. Suomen verojärjestelmä ei tunne tappioiden carry back -mallia, minkä vuoksi epävarmoissa olosuhteissa ei välttämättä olisi järkevää valita kirjanpitonormistoa, joka johtaisi realisoitumattomien tulojen verottamiseen.

Realisoitumattomien arvonnousujen verottamisen taustalla on ennen kaikkea tavoite varmistaa, ettei yritykselle muodostu verottamatta jääneitä voitonjakokelpoisia varoja. Näin ollen kyseessä on veronsaajan edun varmistamisen tärkeys suhteessa verovelvollisen maksukykyä koskevaan periaatteeseen. Yksi ratkaisuvaihtoehto perustuu laskennallisen veron kirjaamiseen; IFRS-tilinpäätöksissä laskennallisen verovelan kirjaaminen on pakollista ja kirjanpitolakiin vastaava vaatimus voitaisiin lisätä. Selvityksessä ei varsinaisesti käsitelty pakollista laskennallisen verovelan kirjaamista veronsaajan etujen turvaamiseksi. Laskennallisen verovelan kirjaaminen tarkoittaa käytännössä, että veronsaajan osuus vähennetään voitonjakokelpoisista varoista eli veronsaajalle kuuluvaa osuutta ei voi jakaa osinkoina. Toki tämän vaihtoehdon osalta voidaan esittää kysymys yrityksen kyvystä maksaa vero myöhemmin silloin kun tuotto realisoituu.

Yhtenä ratkaisuvaihtoehtona voitaisiin selvittää tarkemmin Yritysverotuksen kehittämistyöryhmän vuoden 2006 loppuraportissa (VM 4/2016) esittämää ehdotusta, jonka mukaan realisoitumattomien ja verottamatta jääneiden arvonnoususta muodostuneiden varojen jakaminen osinkoina voitaisiin estää yhtiöoikeudellisella sääntelyllä.

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistö on mahdollista arvostaa käypään arvoon sekä IFRS-tilinpäätöksessä että kirjanpitolain mukaan laadittavassa tilinpäätöksessä. Käypään arvoon arvostaminen ei ole pakollista. Kiinteistösijoittamisen kautta haetaan perinteisesti vakaampia tuottoja, ja kiinteistösijoitusyhtiöillä saattaa olla hyvinkin pitkäaikaisia kiinteistösijoituksia. Kiinteistön arvonnousun seurauksena hankintamenomalli ei välttämättä anna oikeanlaista kuvaa yrityksen varallisuusasemasta, jolloin käyvän arvon malli voi olla houkuttelevampi vaihtoehto taseposition kannalta. Vahva tase tukee kiinteistösijoittamisessa lisäpääoman hankintaa ja kasvua (perinteisesti rahoitusmalli on vahvasti velkapainotteista).

Kiinteistösijoittamiseen liittyy myös uudisrakentaminen ja kehityshankkeet kuten kiinteistökohteiden käyttötarkoituks muutokset sekä elinkaarihankkeet. Tässä yhteydessä riittänee

todeta, että kiinteistösijoittamista Suomeen ei tulisi hankaloittaa verotuksen ja kirjanpidon yhteensovittamista koskevilla ongelmilla.

Nykytilanteessa sijoituskiinteistön osalta tuloslaskelmalle kirjattu realisoitumaton käyvän arvon muutos ei ole veronalaista tuloa tai vähennyskelpoista menoa. Käyvän arvon muutos realisoituu yleensä pitkällä viiveellä, koska sijoituskiinteistöjä ei useimmiten ole tarkoitus luovuttaa edelleen lyhyissä sykleissä. Näin ollen realisoitumattoman tuoton verottaminen olisi selkeä este ottaa IFRS-standardit käyttöön yhtiökohtaisessa tilinpäätöksessä. Tältä osin olemme samoilla linjoilla selvityksen johtopäätöksen kanssa eli vallitsevaa oikeustilaa ei tulisi muuttaa realisoitumattoman käyvän arvon käsittelyn osalta.

Kuten selvityksessä on tarkemmin kuvattu, verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuudesta johtuen, sijoituskiinteistön hankintamenoa ei ole nykytilanteessa mahdollista vähentää verotuksessa poistoina, jos kiinteistön käypä arvo ylittää poistamatta olevan hankintamenon. Poistoja koskeva ongelma muodostaa sijoituskiinteistöjen omistajille käytännössä esteen soveltaa käypään arvoon arvostamista yhtiökohtaisessa tilinpäätöksessä.

Selvityksessä on katsottu, että poistokysymykseen ei liity välittömiä muutostarpeita. Ottaen huomioon kiinteistömarkkinoiden tilanne tällä hetkellä, katsomme, että muutostarpeet ovat välittömiä. Olemmekin jo edellä esittäneet, että verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuudesta tulisi luopua edellyttäen, että laskennallisen veron kirjaaminen säädettäisiin pakolliseksi myös kirjanpitolain mukaan laadittavien yhtiökohtaisten tilinpäätösten osalta. Mikäli laskennallisen verovelan kirjaamista ei pidettäisi riittävänä veronsaajan etujen turvaamiseksi, olisi syytä selvittää myös edellä mainittua Yritysverotuksen kehittämistyöryhmän ehdotusta yhtiöoikeudellisen sääntelyn muuttamiseksi.

Biologiset hyödykkeet

Biologiset hyödykkeet on arvostettava käypään arvoon IFRS-tilinpäätöksessä. Kirjanpitolain mukaan biologisia hyödykkeitä ei ole mahdollista arvostaa käypään arvoon. Realisoitumattoman arvonnousun verottaminen muodostaisi ilmiselvästi esteen IFRS-standardien soveltamiselle yhtiökohtaisessa tilinpäätöksessä. Näin ollen realisoitumattomia arvonnousuja ei tulisi erityissäännöksellä säätää veronalaisiksi tai verotuksessa vähennyskelpoisiksi eriksi.

Verottamatta jääneet arvonnousut eivät ole verotuksen kannalta ongelma, koska veronalaisista väliaikaisista eroista kirjataan laskennallinen verovelka veronsaajan osuutta turvaamaan. Mikäli laskennallisen verovelan kirjaamista ei pidettäisi riittävänä veronsaajan etujen turvaamiseksi, olisi syytä selvittää myös edellä mainittua Yritysverotuksen kehittämistyöryhmän ehdotusta yhtiöoikeudellisen sääntelyn muuttamiseksi.

Verotuksen konserniavustusjärjestelmä

Selvityksessä käsitellään voimassa olevan konserniavustusjärjestelmän pääpiirteet sekä siihen liittyvät kirjanpitoa koskevat vaatimukset. Tulosvaikutteinen kirjaaminen konserniavustusjärjestelmän edellyttämällä tavalla ei ole mahdollista yhtiökohtaisissa IFRS-tilinpäätöksissä. Ongelma on helposti korjattavissa muuttamalla konserniavustusta koskevaa sääntelyä siten, että tulosvaikutteisen kirjaamisen vaatimus korvataan vaatimuksella kirjata konserniavustus kirjanpitoon sovelletun kirjanpitonormiston edellyttämällä tavalla. Katsomme, että konserniavustuslakiin selvityksessä ehdotetut muutokset ovat perusteltuja.

Luottolaitosten luottotappiot

Elinkeinoverolain 46 §:n 1 momentissa tarkoitettu luottotappiovaraus on ollut luottolaitoksille tärkeä verotettavan tulon säätelyä koskeva mekanismi, mutta sen hyödyntäminen edellyttää, että vastaava varaus on vähennetty myös kirjanpidossa. IFRS-tilinpäätöksessä ei ole mahdollista kirjata luottotappiovarausta pelkästään verotusperusteisista syistä. Selvityksessä on ehdotettu luottotappiovarauksen korvaamista uudella säätelyllä, jossa luottolaitoksen tuloslaskelmalle kirjatut odotettavissa olevat ja toteutuneet luottotappiot vähennettäisiin verotuksessa kirjanpidon mukaisesti.

Tuemme selvityksessä esitettyä ehdotusta ja muutoksen rajaamista nimenomaan niihin luottolaitoksiin, jotka nykyisellään voivat muodostaa elinkeinoverolain 46 §:ssä tarkoitettun luottotappiovarauksen. Muutoksen yhteydessä olisi kuitenkin tärkeää varmistaa, että elinkeinoverolain 46 §:n mukaiset luottotappiovaraukset voidaan purkaa ja tulouttaa riittävän pitkän siirtymäajan puitteissa.

Muut verotuksessa vähennettävät varaukset

Selvityksessä on todettu, että elinkeinoverolain mukaiset varaukset (jälleenhankintavarauus, toimintavarauus, takuuvaraus ja hinnanlaskuvaraus) sekä asuintalovaraus eivät ole erityisen merkittäviä niille yrityksille, joilla arvioidaan olevan halukkuutta yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen laatimiseen. Tämän vuoksi selvityksessä ei esitetä muutoksia varauksia koskevaan säätelyyn ja kirjanpitosidonnaisuuteen.

Lyhyellä aikavälillä on todennäköistä, että kaikkia yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen ja verotuksen välisiä jännitteitä ei pystytä ratkaisemaan ilman kokonaisvaltaisempaa verojärjestelmän uudistusta. Näkemyksemme mukaan tätä ongelmakohtaa ei tulisi kuitenkaan automaattisesti jättää muutosehdotusten harkinnan ulkopuolelle, koska Suomessa on teollisuutta, jolle takuuvarauksen käyttömahdollisuus on tärkeä.

Takuuvarauksenkin osalta ratkaisuna voisi olla kirjanpitosidonnaisuuden poistaminen yhdistettynä pakolliseen laskennallisen verovelan kirjaamisen, jolla turvataan veronsaajan etu. Kuten edellä on kuvattu, tässäkin tapauksessa ei ole perustetta vaatia, että voitonjakokelpoisista varoista tulisi vähentää koko väliaikaisen eron määrä, vaan veronsaajan osuuden vähentäminen laskennallisen veron kirjaamisen muodossa on riittävää.

Rahoitusvälineiden arvostaminen jaksotettuun hankintameno

Selvityksessä suositellaan harkitsemaan efektiivisen koron menetelmän käyttöönottamista verotuksessa muiden Pohjoismaiden tavoin. Tuemme selvityksessä esitettyä näkemystä, koska kyseessä on taloudellisesti merkittävä ero ja lisäksi sen seuraaminen vaatii paljon ylimääräisiä resursseja. On selvää, että taloudellisesti merkittävä ero toimisi esteenä yhtiökohtaisen IFRS-tilinpäätöksen laatimiselle sitä osin kuin yrityksellä olisi mahdollisuus laatia IFRS-tilinpäätös mahdollisen muun toimialakohtaisen erityissääntelyn estämättä.

EVL 24 §:ssä ja EVL 37 §:ssä säädettyt enimmäispoistoajat

Selvityksessä ehdotettu tahdonvaltaisuutta koskeva muutos on tarpeellinen, jotta yritykset saisivat liikkumavapautta poistojen jaksottamiseen.

Edellä on jo käsitelty miksi ja miten verotuspoistojen kirjanpitosidonnaisuudesta voitaisiin luopua. Sen ohella on tärkeää poistaa myös verotuksessa sovellettavat enimmäispoistoajat. Näin ollen yritykset voisivat halutessaan välttää väliaikaisen eron muodostamisen (ja siihen liittyvän laskennallisen veron kirjaamisen) pitkävaikutteisten menojen ja aineettomien

oikeuksien osalta. Pyydämme huomioimaan, että tällä muutoksella olisi myös positiivisia vaikutuksia vähimmäisverolain soveltamiseen liittyvään seurantataakkaan, joka koskee muun muassa pitkäaikaisia laskennallisia verovelkoja, jotka liittyvät aineettomaan omaisuuteen.

Helsingissä 3. päivänä joulukuuta 2025

Suomen Veroasiantuntijat ry

Heikki Wahlroos
puheenjohtaja

Virpi Pasanen
hallituksen jäsen